

MAGYAR KURIK

Bétsből, Pénteken, December' 18-dikán 1818.

Texas (Champ d' Asyle).

Texas tartományának fő városából, a' tartomány' Spanyol Kormányozójának lakóvárosából, melynek Antonio-de-Bejar a' neve, oly tudósítások érkeztek vala Louisiana'ba a' Natchitocherek vidékére, hogy az említett Kormányozó 200 (két száz) emberekből álló fegyveres tsapatot küldött-el 3 ágyukkal, részint azért, hogy azt a' haramia fészket, mellyet a' tengeri prédálók a' Galvestoni öbölben organizáltak, lopje-meg és széleszsze-el, részint pedig, hogy azon erősségeket (Champ-de'-Asylét), mellyeket Generális *Lallemant*'s az ő társai a' Trinidad vize mellett készítettek, rontsa össze: 's mind ezek után végezetre ezen tartománynak minden vidékeit, egész a' Nacochi szegletig, melly éppen a' Louisianai határnál esik, járja-be, 's minden Amériki eredetű lakosoknak, kiket Texas' tartományának vidékein előlutól fog találni, adja tudtokra, hogy valakik közülök a' Spanyol Király' uralkodásának hodolni nem akarnak, a' magok honnyokba, az Amériki egygyesült Státusok' földjére takarodjanak vissza. De egyéb politikai zivatar is fenyegeti ezt az, úgy szollván, még valóságos lételre se' kapott, Frantzia Gózsent (Texást). A' *Nemzeti Intelligencer* nevű újság írja, hogy a' Congressus a' maga nem soká elkezdődő üléseiben ezen tartományt, mint Louisiana részét magáénak lenni állitván, gyanithatóképpen fel fogja venni az Egygyesült Státusok' sorába; 's va-

lyon ekkor osztán mi fog történni a' Champ-d'-Asyle' függetlenségével? — Hanem azt kérdehetné valaki, hogy valyon nem össze van-é itt zavarva Texas a' Missouri' és Alabama' vidékeikkel? Valyon Texas és ezen vidékek, azon egy tartományt tesznek-é? — 's a' jöbbi. Mert hisze' egyszer azt irtuk volt mások után, hogy azok a' Frantziák, kik *Texasban* letelepedtek, az Alabamai vidékekről mentek Texasba. Majd későbbre ezt is megmagyarazza az idő.

Spanyol Amérika.

A' *Mexikói* belső tartományban a' tsendesség még nem állott helyre. A' külömbkülömb tartományok közt való közösülés' útjait a' Támadók' tsapatjai keté vagdalva, vagy zárva tartják. De nagyon akadályoztatja őket abban, hogy próbatételeiknek sikeresebb resultatumát szemlélhessék, az, hogy mind *külombkülömb* vezérektől halgatnak, egy jó fő alatt nem tudnak egygyesülni. Mig így *különkülön* dolgoznak, mig mindenik tsapat azt hiszi, hogy *külomb* (jobb) vezére van néki, mint a' másiknak: addig bajosan fognak boldogulni; addig bajosan fogják a' fő városban Mexikóban tartani a' közönséges Congressust. Irják ugyan, hogy a' belső tartományokban már a' múlt Augustus' közepe' tájján formálódott volna egy Congressus, és hogy e' már meghatározta volna, hogy a' Mexikói dolgok' kormányozásának folytatását egy főre bizza, 's hogy ez a' fő *Bonaparte József* volna, a' mit több versben

is említettünk: hanem meg lehet, és szükség is, megjegyezni, hogy ezt az utolsó körülállást még most is csak úgy említik irójink, mint nagyon kevésbé hiteles igazságot.

A' *Mexikói* közönség úgy ítél, hogy azon három fregátokat, mellyeket az Orosz Császár a' Spanyol Udvar' szolgálatjára Kadixba küldött, arra való lesznek, hogy Veracruzból pénzt szállítsanak Spanyolországba, mellyet a' mostani körülállások között nem lehet holmi magános kereskedő hajókra bízni.

Még ki se' irták vala jól némely újságlevelek azt, hogy a' Venecuelai Támadók *Morillót* mostanság nagyon megverték, elfogták, 's Bolívar őtet agyon lövette volna: 's már az egész dolgot mesének lenni nyilatkoztatják.

Nagy Britannia.

Az Anglusok' hajóépítő műhelyeiken most 24 linea hajók, 4 fregátok, 's 10 Korvették vannak munkában, mellynek azt hozzák-fel okául, hogy azoknak kipótolására való lesznek, mellyek elavultak, elrongyolódtak, 's azért többé nem használhatóknak lenni kihirdettetek.

A' *Calcuttai* Kormányozó olyan Arabs lovat vásárlott és küld Hertzeg Wellingtonnak ajándékba, mellyért 2000 Pagodékat adott. (Egy *Pagode*, Napkeleti Indiai arany pénz; annyit tesz', mint egy Europai Tallér; mások szerint 4 forintot 12 krt.)

Mitsoda gazdagságú magános emberek találtassanak Angliában, például fel lehet hozni, hogy most egy Árendás ember *Surreyben* egy millió Spanyol tallért adott költsön a' Napkeleti Indus Kereskedő társaságnak, mellyekre ennek hirtelen való szüksége volt, hogy Indiába küldje, a' honnét nagy summa veretlen aranyot kapott, a' mellyért ezüst pénzt kellett oda küldeni, Ezen Árendás-

nak három leánya van, kik ábrázatban nem nagyon szépek ugyan, de még is felettebb nagy kellemetességgel bírnak azért, hogy egygyikkel egygyikkel 50,000 font Sterlinget (legalább fél millió forintot) kap, a' ki elveszi.

Szent Ilonáról új tudósítások érkeztek Angliába, mellyek szerint azok a' hírek, a' mellyeket a' Musquitónak Angliába való megérkezése a' minap a' Bonaparte' elszökését tárgyazó özszeesküvés-re nézve elterjesztett vala, csak üres lár-mára való alkalmatosságul szolgáltak. Bonaparte se' el nem szökött, se' a' szigetén nem tétetett az ő elszöktetésére, sőt észre se' vétetett, semmi készület. Tsak gondolják, hogy *O-Mearának* a' Bonaparte volt, de *Sz. Ilonáról* Angliába vissza küldetett Orvosának mentek volna még ott léte alatt valami levelek a' kezébe, hogy annak állal adja, a' kinek szollottak, 's az ő onnét lett eljövele után ezeknek a' leveleknek akadott volna nyomokba a' Kormányozó *Hudson Lowe*. De e' mind tsak beszéd addig, míg a' dolog a' Parlamentumban elő nem fordul. — Ezt az *O-Mearát* azonközben, azolta hogy Angliába vissza jött, nagyon megbüntette az Admirálisi Tanáts, azért, hogy ha az ő panaszai *Hudson Lowe* ellen helyesek voltak, miért nem adta-fel azokat már régen, mikor ideje lett volna; vagy ha nem igazságok a' panaszai, miért állott hamisságokkal elő. Nem tsak hogy a' nevit a' Hajós-seborvosok' laistromából kitörlötte az Admirálisi Tanáts, hanem azt is meghatározta, hogy a' Királyi hadi hajókon többé szolgálatra ne léphessék.

A' Londoni *Kurir* neheztelve kikelt mind azok ellen, kik nem régen azt hirtelték, hogy az Aacheni Congressuson arról is szó lett volna, hogy Bonapartét *Szent Ilonáról* más helyre kellene által tenni: — „Annak a' némely esmerctes

emberektől elhírelt költeménynek, úgy mond, hogy a' Bonaparte' lakhelye meg fogna változni, már az Európai szárazon néhány újságlevelek ellene mondtak. Az a' közönséges megegyezéssel tételt 's megmásolhatatlan határozás, melyet a' Monárkhák azeránt kinyilatkoztattak, hogy a' Szent Honai intézeteken semmi változtatást ne tegyenek, ha tsak azt nem, hogy a' vigyázatot még szorosabbá tegyék, leg jobb feleletül szolgálhat ezen hamis hírek elterjesztőjinek 's koholójinak beszédjekre. A' Britannus Országlószék, méltó ága alatt való dolognak tartja azokkal a' szemtelen pártoskodókkal, kik nem tsak Angliában, hanem még az Európai szárazon is mozognak, vetekedésbe elegyedni: hanem a' maga Szövetségesei elejébe terjesztette minden eddig tett lépéseit, nem azért, hogy magát mentse, hanem tsak azért, hogy ellenségeit megszégyenítse."

Északi Amerika.

A' *Ney-Yorki* legújabb Újságlevél, melly Oktob. 24-dikén indult, így kezdődik: — „*Fontos dolog!* Bizonyos kútfőből, éppen oly hitelesből mint ha hivatal szerént való volna, tudjuk, hogy a' mi *Madridi* Udvarral való egyenetlenkedéseink eligazítottak. A' *Floridák* miéink! a' mi Országlószékünk lefizeti ezekért azon sémmákat, mellyekkel Spanyolország külömbkülömb tartományainknak 's magános lakosainknak tartozik.

Német Ország.

A' *Badeni* Nagy Hertzeg *Károly*, Firől azt irtuk vala, hogy ötlet Orosz Császár ő Felsége Rastattban Dec. 8-dikán meglátogatta, azolta meghalt. — Ő Nagy Hertzegsége született 1786-ban Junius' 8-dikán; uralkodásra lépett 1811-ben, Junius' 11-dikén. Halálának híre Dec. 8-dikán 10 órakor *Karlsruhéba*

megérkezéén, az nap' már 1 órakor letette az ott őrizeten lévő katonaság a' most Uralkodó *Lajos Nagy Hertzeg*hez való hűségnek hitét. — Ezen Nagy Hertzeg *Lajos*, fija anak az 1811-ben meghalálozott *Károly Fridriknek*, kinék halála után a' most meghalt *Károly*, uralkodóvá lett volt, 's a' ki 1765-ban Febr. 9-dikén született. Ugyan ezen *Károly Fridriknek* fija volt, a' most meghalt *Károly* is, de más anyától, tudniillik *Fridriknek* az első feleségétől.

* * *

Fő Országlószéki Titkos Tanácsos *Kamptz* Berlinben hivatalszerént való politikai tudósításokból nagy szorgalmatossággal összeszedte és kiadta mind azokat a' szerentsétlen eseteket, mellyek 1817-ben a' Prusszus tartományokban elő fordultak: —

Erőszakos halál által 1925-tön vesztették-el életjüket, kik közt ferdés által 125 — jégen 24 gyen — menkő által 44-gyen vesztették-el életjüket. Megfagytak 29-tzen, megfuladtak 25-tön, dühödésben meghaltak 8-tzan, fegyverrel való bánás közben 60-non, magok' gyilkosai találtattak 700-zan, ugymint Berlinben 57-ten, Potsdamban 77-ten, az Oderai Frankfurtban 41-gyen, Breslauban 58-tzan, Liegnitzben 37-ten, Reichenbachban 56-ton, Magdeburgban 50-nen, Merseburgban 39-tzen, Düsseldorfban 24-gyen. Agyonütés történt 60, de egy se' Berlinben; általdöfés 48; gyermekgyilkolás 94; házastársgyilkolás 12; bajvívás törtédt 11. Lopás esett 9646, ugymint Berlinben 555; Potsdamban 200, Frankfurtban az Oderánál 223; Stettinben 247; Dantzában 513; Königsbergben 155; Gumbinnenben 190; Posenban 157; Breslauban 801; Oppelnben 306; Magdeburgban 881; Merseburgban 616; Erfurtban 368; Münsterben 303; Mindenben 308; Arensbergben 336; Cliviában 259; Düsseldorfban 596; Kölnben

542; Coblenczben 538; Aachenben 574; Trierben 532. Erőszakos berontás esett 1409, mellyek között Berlinben csak 9; Potsdamban 18; úti-tolvajság 141; Gyűjtés 159. A' büntételek' száma általjában 12,292-tőre telt. — A' Pruszsiai Monárkhia egész népessége áll 10,058,000 lelkekből. — Előrevaló vigyázatlanságból történt égések által hamuvá tétettek: 19 közönséges épületek, 1298 gazdasági épületek, 1210 lakházak, 's 684 Udvarok. A' Berlini kerületben esett: minden 3140 emberekre egy önn'gyilkosság, 179,000 emberre egy gyilkosság, minden 320 emberre egy lopás, vagy más szökkel, mind 329 ember közt találtatott, tudniillik az 1817-dik esztendőben, egy tolvaj.

A' Bavariai *Algemeine Zeitung*ban egy levél jött-ki, a' melly Berlinből Novemb. 28-dikán iratott, 's ezek vannak benne: —“

„Mint tudva vagyon, Pruszsia tíz hónapoknak előtte megígérte vala a' Német Szövetségi Gyűlésben, hogy a' Szövetségi Kötés 13-dik cikkelye' kívánságának megfelelni kívánván, egy esztendőnek lefolyta alatt a' maga Constitúzióját el fogja készíttetni. Ezen esztendő nem soká el fog telni. A' Király egy Biztosságot nevezett vala ki a' maga Státustanátsosai között, kik minnyájan megvilágosodott elméjű 's szabad gondolkodású emberek lévén, elkerülődtek azok az akadályok, mellyek ezen munkát a' maga tökéletesülésében gátolhatták volna. Már most elkészítette ez a' Biztosság a' maga munkáját, tudniillik a' Constitúzió eránt való jóvállásait, és, már egyenesen az egész Státustanáts' 's nem a' Kabinét elejébe fogja azt botosítani, a' hol talám mindjárt elejintén váratlan nehézségekre találhatott volna. A' Státustanátsban kételkedésen kívül meg

fog határoztatni a' munkának bevételtése, csak a' fog kétségen kívül némü-némü vetekedésekre alkalmatosságot szelgáltatni, hogy miképpen organizáitassék; de a' melly éppen nem rossz, sőt nagyon ohajtható leszen. Elég egyszerre csak az első lépésnek megtétettése is. Némel-lyek, kik ezen jóvállásokat már olvasták, erőssítik, hogy a' Constitúzió sarkalatos fundamentomivá határok közzé nem szorított nyomtatási szabadság, a' törvénykezésnek nyilvánosságosan való folyása, csak egy képviselő Kemara, a' Ministereknek felelettel való tartozása, érdeméri való nemesség, az adónak a' Rendek által lejendő megengedése 's a' törvényhozásban való részvétele, az álló katonaság' számának lejjebbszállítása 's a' népfelfegyverkeztetése, helyheztetődtek legyen. Ha így, ekképpen a' Pruszsiai Constitúzió lenne Európában a' leg liberálisabb. És kinek köszünhetnők mi ezt? egy a' homályosság' barátjai által csak nem régen is oltsároltatott *Eichornak*, 's a' nyilvánvaló törvénykezés ol-talmazójának *Beymének*, 's több ily gondolkozású derék férjfiaknak. Mi remélnjük, hogy a' Király meg fogja ezen Constitúziót erőssíteoi, ha az egész Státustanáts jóvállni fogja.“

A' Bonni Univeritás naponként népesedik; már számos könyves házakat oda hordottak másunnét, mint p. o. a' Düisburgi volt Univeritásét, a' Wetz-lárinak is egy részét; magánosok' Bibliothekáji is megvásároltatnak ugyantsak ezen végre, milyenek a' Harkesé, Grimme, 's több effélék. Nagy summák rendeltettek ezen új Univeritásnak minden szükséges dolgokkal való felkészíttetésére. Ide járulnak sokféle nagy ajándékozások. Már nagy nevű tudósok megérkeztek a' Professori székeknek betöltésekre. Ilyenek a' Protestans-Theologiai tanító székekre nézve Lücke és Sack

Urak. Harles és Windischman Urak minden órán hozzá fogni szándékoztak az Orvosi tudományok tanításához. Sok híres emberek számláltatnak elő, ki már helyben vagynak, mint Tanítók. Ilyenek: Rastner, Arudt, Hillmann, Henrik, Goldfusz, Maecke, 's több mások. A' tanulók is gyülni kezdettek már, 's kétségkívül eddig többen volnának, ha az Universitas' felállásának kihirdetése ily későn, Oktober' 18 - dikán nem esett volna.

Uj a b Uj s á g o k.

A' Texasi Frantzia nép' állapotjáról, melyről feljebb irtunk, ilyen levelet találunk a' ma jött Ujságokban. Ezt éppen egy odavaló Uj-lakos írja: — „A' Mexikói Vice-Király *Don-Nuiz-de-Apodaca*, úgy mond, fenyegetni kezdett bennünket. Halljuk, hogy 1000 (tehát nem két száz) Spanyol 's ugyan annyi Indus katonát 's egy Generálist küldött el ellenünk. Mi jó állapotba helyezettük erősségeinket; munitzióink is van elég; tsak eleség' dolgában szenvedünk fogyatkozást. A' vadat 's halat, mellyel élünk, magunknak kell löni 's fogni, 's olykor érette az Indusokkal meg is verkedni. Nékünk 400 jó készületű fegyvereseink vagynak. Köztünk tsak két aszszonyok találtatnak, ugymint Madam *Johannet* és a' Generális *Rigaud* leánya, remek bátorsággal bíró 's magokat elszánt aszszonyságok. Halljuk, hogy a' Havannából is egy hajót kért a' Vice-Király, hogy a' part felől is körül vétessen bennünket. Állapotunk nagyon kritikus: de táplál a' reménség, hogy minden terheken győzedelmeskedni fogunk, kiváltképpen, ha Európai 's Amerikai barátainktól el nem hagyattatunk. Az Indusok közt is vannak szövetségeseink.“

* * *

Jelentés a' M. Kurir T. Olvasójához annak íróji által.

Eltökélt szándékunk, hogy a' M.

Kurirt olyan alkalmatosság szerént való Toldalékokkal, mellyek szint' úgy újságyanánt szolgálhatnak, valamint a' végén lévő fél esztendőben tselekedtünk ennekutánna is betelyesíteni 's kedvesíteni fogjuk.

Közelebről fogunk szolgálni valami értekezésekkel Csokonai V. Mihály életéről 's Munkájának megítéltetéséről.

Azt is feltettük magunkban, hogy ha olyas Mezei Gazdasági Tudósításokat, mint a' milyeneket mostanság a' M. Kurirba a' *Juhjászokról*, benyomtatattunk, olyan ahhoz értő, 's nem tsak theoreticus, hanem valóságos tapasztalt gazdaktól, mint a' milyen ezeknek érdemes írója, bővebben kaphatunk, ezeket is mint magános Toldalékokat, úgy nyomtatattuk.

Azt is gondolóra vévén végezetre, hogy Hazánkban sok és fontos tekintetből szükség volna egy oly *Tiszt i Kalendariumra*, melly Magyar Országban az Egyházi, Világi, és Tanítói *Tisztviselők'* állapotját rangszerént tökéletesen elő adná, munkába vettük, hogy a' jövő 1819 - dik esztendőben egy új Kalendariumot adván - ki, azzal a' M. Kurir minden Olvasójának kedveskedjünk. Formája 's minémüsége ennek egészen a' leszen, a' melly azon Magyar Almanaké volt, mellyet a' b. e. *Décsy Sámuel* küldözött volt Olvasójának, azzal a' külömbséggel, hogy ezt mi most még telyesebbé tenni, 's ennekutánna, a' Tiszturak között eléfordulandó változásokra nézve, minden esztendőnek végén megújítani, magunkban feltettük.

Hogy ezen Kalendariumnak folytatásához annál hamarább hozzá foghassunk, azon Érdemes 's nagy Tekintetű Urakat, kiket a' Tiszturak' neveinek felküldésére különös levelünkben megkértünk, ezenel közönségesen is, és illő tisztelettel kérünk.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Hazai Kalendáriomok száma egy igen jeles Debreczeni Magyar Kalendáriommal szaporodik a' ránk jövő 1819-dik esztendőől kezdve, mellyet ott Tóth Ferentz Könyvnyomtató kezdett kiadni, és a' mellynek mind Typographiai szépsége, mind belső jó elintézése olyan, hogy az ezeknél fogva a' köz kedvesség megnyerésére sokkal fundamentomosabb okoknál fogva számot tarthat; mint a' millyenek hajdan a' hét Országgra szóló Lőtsei Kalendariomot megkedveltették. Minden egyenes és józan gondolkozású Embernek azt kell kívánni, sőt azon kellene igyekezni, hogy minden más Kalendáriomok ilyen módon készülnének, hogy az idő prófétálás elenyészésével, lassan lassan más bal vélekedések is kevesednének, és a' szükséges, 's hasznoson gyönyörködiető dolgok, olly jó ízléssel kiválogatva közöltetnének benne, mint azt ezen Debreczeni Új Magyar Kalendáriomban gyönyörködve látjuk. De hogy ezt belső elrendelése szerént, önnön magából esmertessük meg Olvasóinkal: közöljük abból a' Tábláján olvasható, 's mintegy Bevezetésül szolgáló szép Verseket; nem külömben a' Kiadónak a' Hazafiakhoz intézett Beszédjéből egy két Szavait, e' szerént:

Szép idő lesz-e vagy homályos hónap?
Nem nagy Országban, de tsak egy Megyében:
Ily' kevésről is nyomosan felelni

Senki se tudna.

Hát az esztendő lefolyása millyen
Változásokkal fog előhaladni?

Mely'k hazug lélek meri azt előre

Sorba leírni?

A' Boszorkány, a' levegői sárkány,
Tátos és Tündér, kik az ostobáknak,

A' setétben ült babonás világban,

Bábjai voltak:

Szent bevétől a' szabad értelemnek
Mind elolvadtak, valamint az ablak
Züzmarázából, egy hideg éjtszakánn nőtt

Tzifra virágit.

Óh ditső Nemzet! Te! ki hajdanábann
A' vitéz Korban egekig ragyogtál.

A' világosság kiderült korábann

Éjbe maradnál?

Nem! de hát tőlünk ne reménylj, ne kívánj
Sem tsudát, sem hogy kikoholt időekkel
Még se szünjünk meg tsalogatni a' még

Gyenge hitüket.

A' Nap és Hóld, 's a' nagy üregbe forgó
Tsillagok között bizonyos hogy egy is
A' Teremtőől kiszabott határát

At nem ugordja.

Hogy tehát a' Tél, Tavasz, a' meleg nyár,
És az Ősz mely'k nap jön elő? 's a' Hóld is
Hogy telyik, 's ismét hogy esik fogyása

Ez 's ez időre?

'S hogy fogyatkoznak meg a' Hóld vagy a' Nap,
'S mely'k idő pertzben? ki lehet tanulni
Rendes útjokból. De mivel nem értünk

Így az időhöz:

Végyük el hasznát mai jó napunknak,
Holnapunk gondját az egekre bizvann,
Várjuk el vigann: de azért kezünket

Öszve ne dugjuk.

Társaságunknak ne legyünk heréji,
És ne kívánjuk, hogy elénkbe szórja
Nem velünk együtt keresett vagyonját

A' takarékos.

Munka! gondosság! ezek a' mik által
Várhatunk vidám napokat napunkra:
'S nem szorúlunk a' panaszos kenyérért

Más küszöbéhez.

Érdemes Hazafi!

Ímé most jelenik meg előtted első
ízbenn a' DEBRECZENI MAGYAR KALEN-
DARIOM; melynek elkészítésébenn
tellyes igyekezetünkkel azon voltunk, hogy

az, a' benne lévő jó rend által, a' legszükségesebb dolgok szorgalmatos feljegyzésével, a' helytelen jövőmondások kihagyásával, és a' mostani pallérozott Magyar ízléshez alkalmaztatott, 's tiszta magyarsággal készült Tóldalékokkal, mind a' Tudós, mind az együgyű Publicum előtt való kedvességet megnyerhesse.

Mi legyen a' Kalendáriomnak való s á g o s t á r g y a és i g a z c z é l j a? azt kellene gondolni, hogy az közönségesen tudva van: de éppen ellenkezőképpen van a' dolog. Mert nagyobb része az embereknek még a' mi Hazánkban, azt tartja annak fő céljának, hogy az, mint valamely mindentudó lélek által készített jövőmondó könyv, az időjárását, annak nem csak a' Hóld fertályjaival hanem még naponként való változásait is, esztendővel 's többel is, előre megmondja. Holott egy az, hogy a' Kalendáriomokban az Idő változásairól szóló tsalárd jövőndölések éppen nem az Égvisgáló Bóltsektől származnak, mivel azok magok megesmerik, hogy az emberi tudomány, sok tapasztalás után is, még annyira nem mehetett, hogy nem Esztendővel, de avvagy csak egy Hónappal is elébb, az Idő mivóltát teljes és tsalhatatlan bizonyossággal meg tudná jövőndölni. Más az, hogy ha meg lehetne is előre mondani, hogy mikor milyen Idő lesz: úgy minden vidéknek, sőt minden Helységnek más Kalendáriomot kellene készíteni. Mert ezerszer megtörténik, hogy egy helyen meg is unják az emberek a' gyakori esőzéseket, 's a' másik határon szárazságról panaszolkoznak 's a' t.

A' régi Lötsei, és a' Lötsei formára készült Győri Kalendáriomokban, nem csak az Időről, hanem az Érvágásról, Köppölyözésről, Purgátzió bevételeiről, Haj és Köröm metszé-

sekről, ártalmas és szerentsés napokról való jövőndölések is voltak naponként feltéve; de a' mellyek az akkor Ditsősségesen Uralkodó, és halhatatlan emlékeztű Felséges MÁRIA THERÉZIA igen bölts Parantsolatjára annakutánna kihagyódtak; a' mint megtetszik az 1757-dik Esztendőbéli Győri Kalendáriomból.

Már most, midőn — Istené legyen a' Ditsőség! — a' Magyar Égenn, a' Tudomány, és az Értelem világa naponként felsőbb grádusra emelkedik, mitso-da lélekkel akarnánk a' még eddig rossz szokásban megmaradott Időről való jövőndölésekkel az együgyűeket vakítani, a' Tudósok előtt pedig magunkat nevétségesekké tenni? 's a' t.

* * *

Ú j j g o n d o l a t Tóldalékul a' Magyar Juhjászó l h o z (M. Kur. 45. 46-dik Dar).

1.) Ha valaki, hosszason tartó, esős, havas és más rossz időkben, folyvást fedél alatt kívánná a' Magyar-Juhjászloknak hasznokat venni; egy vonással felaggathattja azokat, egész' a' padlásig, ilyen módon: Tsináltasson mindenikhez egy kis fa-tsigát, és szegezze-fel ezeket a' fojó-gerendákhoz, illendő távolságra, 2 vagy 3 sorral, az épület' szélességéhez szabva. Húsz talp szélességű szinben 2 sorral, 5 ölesben 3-mal férnek-el ezek a' jászlok, — ha quincunx rakjuk, annyival szabadabban. A' jászol' rámája alá egy darab létzet szegezvén középre, ennek a' kellőközepére kell kötni egy 9 talp hosszású, egy-negyed-rész hüvejk vastagságú köteletskét, melynek a' takarmánylejtő' púpján által likat kell fűrni, 's azt ezen által-húzván, a' tsigába is belé kell tenni, 's ez által a' jászlot, szénástól fel lehet a' padlásig húzni, 's megakasztani. Ha a' padlás, például, 9 talpnyira van a' földhöz: úgy a' fel-

alkasztott jászol' lábai egész öl magasságra lesznek a' föld' színéhez, mivel a' jászol' egész magassága fél öl.

2.) Ménesjászol lessz a' már megesmert juhjászolból, ha annak készítésében ezen változtatásokra igyélünk: —

a.) Rendes 8-szegletű helyett, legyen az, rendes 10-szegletű (decag. reg.)

b.) Hogy a' kerülete 10 talp helyett 15 legyen; szabjuk az oldalak' külső éleit 18 hüvejkekre, 2 hüvejk vastagságu palat-deszkából, ha a' $1\frac{1}{2}$ hüvejkes, ekkora ráma'hoz gyenge volna.

c.) Legyen az 5 lábak' magassága, deszkával együtt mérve, nagy lovakhoz 4 talp, tsikókhoz 3', három hüvejk vastagsággal alant, 2-vel a' deszkában.

d.) A' ráma' vagy is válu' szélessége, $4\frac{1}{2}$ hüvejk helyett, lehet 8-9 hüvejk: a' prémje' magassága, a' rámán felül, 4 hüvejk.

e.) A' ráts' magassága, melly tsüngösen állhat, lehet 2 talp: a' páltzák egymáshoz, mivel' egész hüvejk vastagságuk, állhatnak 4 hüvejknyire, — együtt 40 szál.

f.) A' takarmánylejtő' tsüngős-magassága, azaz, a' púp' emelete, a' nagyobb tagassághoz szabva, lehet $1\frac{1}{2}$ talp.

Egy ilyen jászolhoz könnyen elfér 12, szilaj vagy akarmi paraszt ménesbeli rédeg ló. — Fő nyereség az ilyen Ló-jászolban, a' többi haszon mellett, az is, hogy az efféle buta ló, nyaka' 's feje' szépen hordozására, 's az egész eleje' könnyítésére, más mesterkedés nélkül is, azon vadon rászokik; és, legalább a' rugdolással, nemannyira tehet egymásban kárt, mint más szabad étetés mellett.

Hogy ezen Magyar Juh- és Lójászolnak, ősi Magyar képzelet és nálunk hajdani szokás, a' kerek jászol (valamint a' Pallér. Mezei-Gazdaságban előforduló Vermes-Magtárnak (tubus fagottianus) a' föld-verem eredeti fundamentoma, — ezt, semmi idegen Nemzet nem tagadhatja. —

Pesten, Dec. 10. 1818.

K. Sz. P. F.

Száz forint huszas pénzért adtak Váltó czédulában: —

December' 15-dikén $247\frac{3}{4}$ — 16-dikán $247\frac{5}{8}$ — 17-dikén 248 — forintot.

A' gabona' Posonyi mérőjének középára némely piatzokon: —

	Buza	Elegyes	Ro's	Árpa	Zab	Kukoritzai
Ágrámban Nov. 30.	$5\frac{2}{3}$ — 6 fl.	— —	4. fl.	3 fl.	2 fl.	3 fl. 30 kr.
Debreczenben 30.	$2\frac{1}{2}$ — 3 fl.	2 fl.	1 fl. 30 kr.	45 kr.	45 kr.	45 kr.
Kanisán 28-dikán	3 fl. 30 kr.	— —	2 fl.	— —	1 fl. 30 kr.	2 fl. 50 kr.
Miskolczon 28-ikán	5 — $3\frac{1}{2}$ fl.	2 fl. 30 kr.	2 fl. 9 kr.	1 fl. 30 kr.	1 fl.	1 fl. 54 kr.
Uj-Vidéken 30-ikán	2 fl.	1 fl. 30 kr.	— —	48 kr.	50 kr.	1 fl. 30 kr.
Ungváron 26-dikán	3 fl. 30 kr.	3 fl.	1 fl. 45 kr.	1 fl. 30 kr.	48 kr.	1 fl. 45 kr.
Pesten Dec. 4-dikén	5 fl.	2 fl. 56 kr.	2 fl. 17 kr.	2 fl. 8 kr.	1 fl. 32 kr.	2 fl. 21 kr.
Bétsben 9-dikén	7 fl. 42 kr.	— —	4 fl. 15 kr.	3 fl. 30 kr.	2 fl. 36 kr.	— —
— — 12-dikén	7 fl. 30 kr.	— —	4 fl. 18 kr.	3 fl. 3 kr.	2 fl. 36 kr.	— —